

ARCHEOLOGISCHE EVALUATIE VAN HET BODEMARCHIEF AAN DE BOEKWEITSTRAAT TE OPGLABBEEK (LIMBURG)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

ABO Archeologische Rapporten 690

Rapport opgemaakt door: Julie Hagen, Maarten Praet en Evelien Dirix

Kontichsesteenweg 38

B-2630 Aartselaar

Juli-november 2018

Projectnr. Intern: 23434.R.01

Projectnr. OE: 2018D125

DEEL 2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1 INLEIDING

Deze archeologienota kwam tot stand in opdracht van de initiatiefnemer naar aanleiding van de vergroting van een bestaand retailpark met winkelruimtes met bijhorende parking, ondergrondse garage, appartementen en groenzones aan de Weg naar Bree, Boekweitstraat en Fabrieksweg te Opglabbeek.

Doordat de oppervlakte van de percelen, waarop deze ingreep betrekking heeft, de grens van 3.000 m² overschrijdt (ca. 17.103 m²) en de ingreep in de bodem de grens van 1.000m² overschrijdt buiten een archeologische zone maar volgens het Gewestplan gelegen in woongebied en woonuitbreidingsgebieden, moet er in het kader van het Onroerend Erfgoeddecreet, voorafgaand aan een omgevingsvergunning, een archeologienota worden opgemaakt om het archeologisch potentieel te evalueren (art. 5.4.1. Onroerend Erfgoeddecreet). Het bureauonderzoek moet uitwijzen of een onderzoek met ingreep in de bodem mogelijk en wenselijk is voor het onderzoeksgebied.

2 GEMOTIVEERD ADVIES

Het uitgevoerde bureauonderzoek is naar onze mening volledig als archeologisch vooronderzoek bij aanvraag voor de vernieuwing en uitbreiding van het retailpark langs de Boekweitstraat, Fabrieksweg en Weg naar Bree te Opglabbeek. Op basis van een analyse van de landschappelijke, historische, cartografische en archeologische gegevens over het projectgebied menen wij te kunnen besluiten dat er een archeologisch potentieel was maar dat de verwachting om nog archeologische resten aan te treffen op het terrein laag is omwille van de recente ontwikkelingsgeschiedenis. Vanaf het midden van de 20ste eeuw werden langs de Weg naar Bree immers privéwoningen gebouwd en werd de rest van het onderzoeksgebied nagenoeg volledig volgebouwd en verhard in het kader van commerciële activiteiten. Enkel een kleine zone in het noorden van het terrein en de tuinen bleven groen.

Het is de vraag in welke mate eventueel aanwezige archeologische resten bewaard zijn gebleven onder de huidige verstoringen. Historische kaarten toonden aan dat het terrein in het verleden bebost was en dat de begroeiing tussen 1904 en 1939 weer werd gerooid. Het verwijderen van de wortels zal waarschijnlijk voor een verstoring gezorgd hebben van de bovenste lagen van het bodemarchief. Bovendien is het terrein over grote delen verstoord door eerdere activiteiten in het kader van de bouw van verschillende privéwoningen langs de Weg naar Bree en de bouw van een retailpark met omliggende verharding op de rest van het terrein in de tweede helft van de 20ste eeuw. Ter hoogte van de asphaltverharding moet uitgegaan worden van een verstoring tot op een diepte van 40 à 50cm over een oppervlakte van ca. 6.450 m². Wat de winkelruimtes betreft heeft de vloerplaat voor een verstoring gezorgd van minimaal 30 cm-MV over een oppervlakte van ca. 3.540 m². Omdat de verdere fundering van de structuren niet bekend is, kan geen uitspraak worden gedaan over de exacte diepte van deze verstoringen. Ook ter hoogte van de huizen zijn de bovenste lagen van het bodemarchief aangetast tot op een diepte van minimaal 50 cm-MV. Plaatselijk zijn deze diepgaander door de aanwezigheid van kelders bij huisnummers 51 en 59. Ook de aanleg van verhardingen rondom de woningen met bijvoorbeeld beton en klinkers heeft voor een verstoring gezorgd van zo'n 25 à 30 cm-MV. De dieptes van deze verstoringen werd vastgesteld in verschillende boringen die werden uitgevoerd op het terrein.

In het kader van een milieuhygiënisch onderzoek werden in 2018 in totaal 41 boringen uitgevoerd op het terrein waarbij geen ernstige bodemverontreiniging werd vastgesteld. Verder werd in geen enkele van deze boringen de volledige oorspronkelijke bodemopbouw aangetroffen. Deze werden verder nog aangevuld met vijf controleboringen in het kader van deze archeologienota. Bijna alle boringen toonden de aanwezigheid van grindhoudende lagen aan vanaf het oppervlak tot op het diepst geboorde punt van maximaal 3,5 m-MV. Algemeen gesteld kan de aanwezigheid van grind in de ondergrond een struikelblok gevormd hebben voor menselijke bodemingrepen in het verleden. Hoewel het terrein door de landschappelijke ligging op een verhoging in het landschap in de nabijheid van water sinds de prehistorie een interessante locatie kan geweest zijn voor menselijke aanwezigheid, zijn de archeologische indicatoren (op enkele losse vondsten na) in de directe omgeving van het onderzoeksgebied beperkt. De aanwezige verstoringen samen met de resultaten van eerder uitgevoerd archeologisch onderzoek in de directe omgeving van het terrein, maken dat de verwachting voor het onderzoeksgebied laag is voor aantreffen van archeologische resten en/of sporen.

Algemeen voor het terrein geldt ook dat zich in het verleden waarschijnlijk een bodemverdichting heeft voorgedaan als gevolg van het zware werfverkeer. Dit kan zich tot de dag van vandaag hebben doorgezet door de aanwezigheid van verschillende bovengrondse structuren.

Wanneer de diepte van de geplande verstoringen wordt vergeleken met de bestaande verstoring, blijkt dat de toekomstige situatie geen of slechts een zeer beperkte bijkomende impact zal hebben in een

zone van in totaal ca. 10.515 m². De resterende 6.636 m² van het onderzoeksgebied is mogelijk wel onderhevig aan nieuwe bodemverstoringen. Hier moet echter rekening gehouden worden met de reeds aanwezige verstoringen (t.h.v. de bebouwing, verharding en bomen) die ervoor zorgen dat een versnippering optreedt van deze zone. Er resten dan ook enkel nog gefragmenteerde zones. Bovendien zal het verwijderen van de huidige bomen en struiken in de noordelijke strook van het onderzoeksgebied eveneens een impact hebben op het bodemarchief. Indien hier bijvoorbeeld toch archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem zou geadviseerd worden, bemoeilijken de stronken de uitvoering het veldwerk aangezien bijvoorbeeld proefsleuven plaatselijk zullen moeten onderbroken worden of plaatselijk verstoord zullen zijn door de aanwezigheid van wortels. De aanwezige begroeiing en ondiepere verstoringen dan de geplande zorgen er in deze zones voor dat het ruimtelijk inzicht bij eventueel verder archeologisch onderzoek beperkt is.

Hoewel de geplande bouwwerken plaatselijk een bijkomende versturende bodemingrepen inhouden, is archeologisch onderzoek op het terrein niet te verantwoorden. Het potentieel tot kennisvermeerdering inzake archeologie wordt immers zeer laag ingeschat omwille van de eerdere bouwwerken op het terrein die reeds een versturende impact hebben gehad op het oorspronkelijke bodemarchief. De kans op het aantreffen van archeologische resten wordt bovendien laag ingeschat voor het terrein voor alle perioden door de aanwezige bodemverstoringen gecombineerd met de resultaten van reeds uitgevoerde archeologische onderzoeken (zowel bureaustudies als onderzoeken met ingreep in de bodem) in de directe en ruimere omgeving van het onderzoeksgebied. Bovendien zou enig archeologisch inzicht in het beste geval fragmentarisch zijn wanneer wordt rekening gehouden met een afweging van de dieptes van bestaande verstoringen tegenover de dieptes van geplande verstoringen. Hierdoor blijven slechts kleine, verspreide zones over. Na een kosten-baten afweging is archeologisch vervolgonderzoek niet te verantwoorden en ABO nv adviseert dan ook om af te zien van verder onderzoek. Aangezien er wordt geopteerd voor vrijgave van het studiegebied dient geen programma van maatregelen opgesteld te worden.

3 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Patrick Hambach	Director		19 november 2018
Toon Moeskops	Business Unit Manager		19 november 2018
Anouk Van der Kelen	Archeoloog / Kwaliteitsverantwoordelijke		19 november 2018